

Forrás: <http://www.kfki.hu/physics/historia/v/e/verzar/verzarpan.html>

VERZÁR FRIGYES (Budapest, 1886 szept. 18. - Arlesheim, 1979. márc. 13.)

Középiskoláit a Deák téri evangélikus gimnáziumban végezte. Orvosi oklevelét Budapesten 1908-ban szerezte. Már medikusként élettani kísérleteket végzett a fiziológus Tangl Ferenc intézetében. Eredményeit jelzi, hogy az első világháború kitörésének évében "a kísérleti kórélettan" tárgyköréből magántanárrá habilitáltak. A háborús évek alatt frontszolgálatot teljesített. 1912-ben a hazai felsőoktatási egyesület törvényjavaslatot terjesztett elő a debreceni egyetem felállításáról, amelynek orvoskara 1916-ban Kenézy Gyula szülészstanár irányításával megszerveződött. 1918 őszén a front összeomlása előtt kinevezték az élettani tanszékre, de Vészi Gyula tanártársának korai halála után a kórtan oktatása is reá hárult. Közben a két elméleti tárgy oktatása és az intézeti irányítás mellett miniszteri megbízatással megszervezte az MTA patronálása alatt működő tihanyi biológiai intézetet, amelynek igazgatója is volt. Foglalkozott az izomelmélettel és a hullamerevség kialakulásával is, közleményei jelentek meg a rendellenes reflexmozgások keletkezéséről, ő indította meg a debreceni egyetem publikációs köteteit, megválasztották az Országos Ösztöndíj Tanács főtítkárává.

Kivételes munkabíráására, tudományszervező képességére külföldön is felfigyeltek, s 1930-ban meghívták Bazel világhírű egyetemének élettani tanszékére. 1956-os nyugdíjazása után a Nemzetközi Gerontológiai Társaság biológiai szekciójának főtítkárává választották. Mivel az átlagos életkor határa kitolódott, az "öregedés tudománya" önállósult, megszervezte a Kísérletes Gerontológiai Intézetet, amely a gerontológusok Mekkája lett. Tevékenyen részt vett az Egészségügyi Világszervezet jogelődjének munkájában, ő volt a táplálkozásprogram kidolgozására létrehozott bizottság elnöke, s mint ilyen, hónapokat töltött különböző dél-amerikai országokban (Peru, Bolívia). Megszervezte a caracasi egyetemen a preklinikai oktatást. Gerontológusként irányította a St. Moritz (Svájc) mellett épült magaslati kutatóintézet munkásságát. Főbb kutatási területei: a táplálkozás élettana, a légzésszabályozás mechanizmusa, a mellékvesekéreg hormonjainak működése, valamint és főként a foszforilációs anyagcsere-folyamatok vizsgálata.

Ő mutatott rá, hogy a bélbolyhok szivattyúszerű hatást fejtenek ki. A bélben való felszívódásnál az epesavak mind lúgos, mind gyengén savas reakció mellett a zsírsavakkal vízben oldható, felszívódásra alkalmas vegyületeket alkotnak. A bélnyálkahártya foszfátáz enzimet tartalmaz, amely a mellékvesekéreg hatóanyagának szabályozása folytán elősegíti a cukrok foszforilálási folyamatát, amelyhez a szükséges energiát az oxidáció, illetve az abszorbeált fény adja, s ezzel alkalmassá válnak a cukrok a felszívódásra. Öregedésnél V. F. szerint a kollagén rostok fiziko-kémiai tulajdonságai alapvetően megváltoznak. Foglalkozott orvostörténeti kérdésekkel, főleg Bazel és Debrecen nagy hagyományokat őrző kapcsolataival, amelyeknek méltó folytatója volt. Ezért kapta a "Pro Universitate" emlékérmét.

Fő művei:

Orvosi laboratóriumi munkálatok. Debrecen, 1921.; Életről, betegségről és a halálról. Bp., 1925.; Absorption from the intestine. London, 1930.; Die Funktion der Nebennierenrinde. Basel, 1939.; Übersicht über momentanem Stand der Forschung. Basel, 1943.; Lehrbuch der inneren Sekretion. Liestal, 1948;

Irodalom

ÁRVAY Sándor: V. F. Orvosi Hetilap, 1979.

Szállási Árpád